

SLOVENSKO LJUDSKO GLEDALIŠČE CELJE

UL. AGRFT - KNJIŽNICA

Č. SP.

GL. SLG. Celje

1971/72

792(497.4 Celje)

219711949,2

COBISS

KRSTNA UPRIZORITEV

DUŠAN JOVANOVIČ
NORCI

REŽIJA
ZVONE ŠEDLBAUER

PREMIERA
8. OKT. 1971 OB 19.30

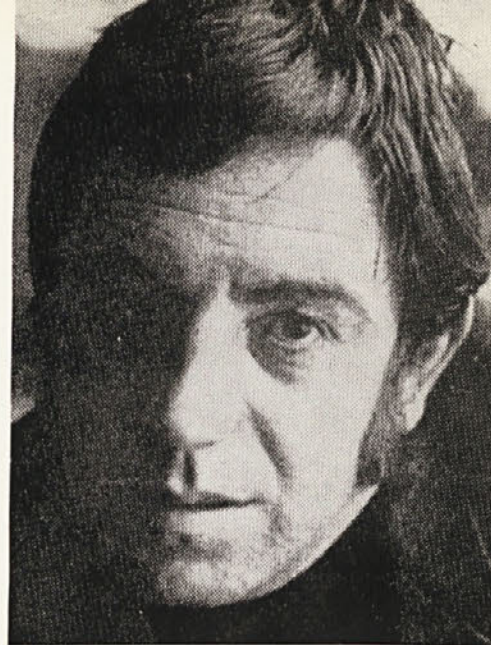

Režija ZVONE ŠEDLBAUER Scena MATJAŽ VIPOTNIK
 Dramaturg predstave IGOR LAMPRET
 Asist. scenografa CVETA STEPANČIČEVA
 Kostumi ALENKA BARTLOVA
 Lektor MAJDA KRIZAJEVA
 Glasba JANI GOLOB
 Izvedba MLADI LEVI
 Korepetitor EDI GORŠIČ
 Koreografija LOJZKA ŽERDINOVA

Manca METODA ZORČIČEVA
 Duks BOŽO ŠPRAJC
 Tine BRANKO GRUBAR
 Mirko KAREL BRIŠNIK
 Vojko IVO BAN Zorči STANKO POTISK
 Aktivistka JANA ŠMIDOVA
 Norec JOŽE PRISTOV
 Norec BORUT ALUJEVIČ
 Norec BRUNO VODOPIVEC
 Norec MIJA MENCEJEVA
 Norec ANICA KUMROVA
 Norec MARJAN DOLINAR Norec MARKO SIMČIČ
 Karel JANEZ BERMEŽ
 Gospodar SANDI KROŠL
 Debela MARJANCA KROŠLOVA
 Druga LJERKA BELAKOVA
 Brivec BOGOMIR VERAS
 Brivec ŠTEFAN VOLF
 Natakark MARKO SIMČIČ
 Učitelj MARJAN DOLINAR
 Janezek * * * Miličnik JOŽE PRISTOV

Vodja predstave Stanko Jost — Sepetalka Sava Subotič —
 Tehnični vodja Franjo Cesar — Razsvetljava Bogo Les —
 Odrski mojster Franc Klobučar — Frizerska dela Vera Srakar
 — Krojaška dela pod vodstvom Jožeta Gobca in Amalije Palir
 — Šikarska dela Ivan Dečman

Dušan Jovanovič se je rodil 1939. leta v Beogradu in je, po lastni izjavi, nacionalno neopredeljen. Študiral je germanistiko in režijo in se uveljavil kot izredno nadarjen, inovatorski dramatik, novelist, kritik, esejist, romanopisec in filmski scenarist, kot režiserja pa ga je celjsko občinstvo že spoznalo (Veberova Ugrabitev in pa Strindbergova Gospodična Julija). 1962. leta je napisal igro PREDSTAVE NE BO, kmalu zatem pa NORCE, 1963, ki naj bi bili objavljeni v reviji Perspektive, a je bila številka zaplenjena. Igra je bila tudi na programu Odra 57, a ni bila uprizorjena. Kasneje je bila objavljena v Problemih, izdana pa tudi v knjižici pri mariborski založbi Obzorja skupaj z njegovo tretjo igro ZNAMKE, NAKAR ŠE EMILIJA, ki je bila z velikim uspehom uprizorjena na Malem odru SNG Ljubljana, igral pa jo je tudi beograjski Atelje 212. Pri Obzorjih je prav tako izšel roman Don Juan na psu ali zdrav duh v zdravem telesu, v zadnji številki revije Sodobnost pa je bila objavljena njegova četrta igra IGRAJTE TUMOR V GLAVI IN ONESNAŽENJE ZRAKA. Trenutno se pripravlja na režijo Spomenika Bojana Štiha v gledališču Glej.

ČE BI...

Z igro NORCI, ki je bila napisana 1963. leta, je Dušan Jovanovič na radikalen način utemeljil prav tisto dramaturgijo, za katero Jože Javoršek (v Prazni miži) ob evropskih primerih zatrjuje: Je v tem, da je ni. Dramaturgija NORCEV obrača na glavo ustaljeno shemo gledališča sporočila in se utemeljuje s teorijo igre. Začenja se pri magičnem če bi... igralca, ki ga določajo »dane okoliščine« in fantazija. Ta magični če bi... avtorju omogoča, da v NORCIH strne problemsko jedro v sklop teorija-praksa neposredne aktualnosti. Omogoča mu, da sooča ideološke resnice v njihovi dokončni, eshatološki redakciji z najbolj neposredno danostjo potrošniške družbe.

Fabula NORCEV, ki govori o revoluciji in kontrarevoluciji, tako uokvirja celo vrsto komičnih, grotesknh, absurdnih, tragičnih, poetičnih in paradoksalnih stikov, soočenj in konfliktov, dejstev in najstev zdaj in tu. Dinamično jedro NORCEV so razmerja med ideologijami, ki se kot nasilne, aktivistične revolucije, tik pred svojo dokončno uresničitvijo, spopadajo s sedanjimi socialnimi, biološkimi, fiziološkimi praksami človeških eksistenc. Revolucija, ki jo sprožijo norci, je v takem okviru kot politični program gotovo brezpredmetna. Ponovno hoče spolitizirati svet, ki se je medtem do vratu pogrzel v potrošništvo.

Revolucija Norcev ni več zgodovinska, je utopistična, čeprav sama zatrjuje, da piše »po nareku Zgodovine«, za totalno osvoboditev človeštva. Ker je radikalna, je naperjena proti celotni potrošniški družbi in mora zaradi obračuna s »preteklostjo« postaviti pred sodišče 91 odstotkov občanov, obtoženih raznovrstnih korupcij, ki jih je povzročilo nenasitno pehanje za višjim standardom. Revolucija Norcev se giblje toliko časa na nivoju fantastičnega, dokler se ne infiltrira v našo zavest in postane dejstvo, mimo katerega ne moremo več, dokler se kot gledalci aktivno ne udeležimo gibanja Norcev in sprejmemo dogajanje na odru, ki je norišnica zmedenih ideologij, ki jih vodijo norci. Mobilizacija študentov nam ta vstop bistveno olajša, ko vidimo, kako pet, na videz čisto zdravih fantov, nenadoma ponori, česar malo prej ni mogel razumeti gospodar, ki je sedaj z njimi vred potegnan v igro revolucionarnega akcionizma. Studentje se udeležijo prave revolucije, ki s heroji na barikadah, krvjo in streljanjem očitno dokazuje, da gre zares. Po drugi strani pa se sleherna komanda, sleherna informacija spreminja v igro, ki je docela brezobvezna, poljubna, nenevarna in se izživlja predvsem sama v sebi. Norci so predstavljeni kot team, športno moštvo, ki zajema vse, kar prinašajo posebne okoliščine revolucije: njeno obsedno stanje, ideološki bes, ekskluzivnost, disciplino solidarnosti, anarhijo netolerance, militantnost — in obenem vse, kar združuje športna igra, ki se igra zaradi športa, kjer je važno sodelovati, ne pa tudi zmagati — in kjer ni več mogoče postavljati vprašanja, kdo ima prav in kdo ne.

V tem trenutku si revolucija zabije avtogo! Song »Naj levičar bo lepitička« definira brivnico kot gledališko garderobo za igralce revolucije, kjer se ta oplaja nad samo seboj, obožuje samo sebe in uvaja lasten stil, medtem ko je uresničenje njenega programa zgolj kostumografija zunanjih videzov, funkcija tega stila in nikakor ne resnice. Zgodovine ni več, je samo še moderno. Bistvo revolucije Norcev je estetski red, stil. Pripadnost moštvu določa edinele kostum. Naslednji song se končuje z refrenom Ec mec bec, vse je samo hec. Vse je igra. Studentje se skozi igro preigravo in resničnost odločitve. Igra postaja sredstvo, način, kako spreminjati stvarnost s pomočjo vloge vojaka, ki igra znotraj te igre. In narobe: igra je svobodno poigravanje s svetom, ki ga ustvarjajo pravila igre, se pravi s podobo sveta, ki ni resnični svet. V tem trenutku revolucija izgublja dimenzije prave revolucije in ohranja samo še nekaj pristnih detajlov, trupla ali žrtve tistih, ki so mislili, da gre zares, Songi besedilo najprej ideologizirajo, radikalizirajo akcijo Norcev, nato jo teatralizirajo in razkrivajo njegovo

nepripravnost, gledališkost. Če je tekst usmerjen v akcijo so songi njegova protiakcija, so tekstovna kontrarevolucija gledališke iluzije. Tekst nenehoma trošijo, ga izpavajo, nič ne ostane prikrito. V drugem delu imajo podobno funkcijo govori, ki hočejo iztrošeni sveč ponovno zideologizirati, še bolj noro, še bolj radikalno.

Igor Lampret je z letošnjim letom pogodbeno vezan na naše gledališče kot dramaturg asistent. Rodil se je 1946. leta v Ljubljani. Po filozofski fakulteti se je vpisal na oddelek za dramaturgijo na AGRFTV, kjer obiskuje zadnji letnik. Leta 1970 je prejel študentovsko Prešernovo nagrado za seminarsko delo o dramatik Jeanu Genetu. Je dramaturg Eksperimentalnega gledališča Glej v Ljubljani, pred prihodom k nam pa je bil eno sezono član dramaturškega kolegija Drame SNG v Mariboru. Z njim smo se srečali že lani, ko je sodeloval pri uprizoritvi Büchnerjevega dela Leonce in Lena. Asistenco je prevzel kot študijsko obveznost. Z Igorjem Lampretom je celjsko gledališče pridobilo gledališko nadarjenega in z bogato erudicijo opremljenega sodelavca.

Fanatizem norcev, ki hoče svet spremeniti za vsako ceno, zdrava pamet, ki svet in revolucijo prilagaja svoji podobi, študentje, ki ga hočejo razumeti tako, da ga pomagajo »spreminjati« — vsi so nori in vsi imajo prav. Vsi so enako upravičeni in vsi enako oropani dokončnih, absolutnih resnic. Nobena od njih ni prava, ker s smrtjo in zgodovino ni mogoče dokazati ničesar več. Tudi podnaslov NORCEV: zgodovinska igra — noče ničesar dokazovati. Konec revolucije je tudi konec igre. Temu koncu je posvečeno tretje dejanje: veselica ob zmagi kontrarevolucije. Od mrtvih si je vsakdo izbaratal svoj kos. Groteskno prekupčevanje za mrtvo dušo Mirka in poetična pietà, ko Duks objokuje Tineta, sta dve veliki metafori nepomembnosti smrti v svetu norcev. Revolucija norcev je požrla svoje otroke, revolucija-mati, revolucija-odreševalka, revolucija-logoped, revolucija-psihater je zbrala dovolj gradiva za svoje legende in tolmachenja, ostaja samo še maček, glavobol na poti do iztreznitve, ki se seveda špe dogaja v svetu, ki ga z vso prizadevnostjo ureja kontrarevolucija. V brezumnem opti-

mizmu se vrstijo zagotovila o tem, kakšen bo novi človek, v novem svetu, z novimi zvezdami in novimi sonci. Orvelovske, sigalovske obljube vihrajo iz zvočnikov kot Tineta teta na metli, s panama klobukom in pipo... Jovanovičevi NORCI se svobodno in brez obžalovanja gibljejo v ozračju idejno in estetsko razdedinjene sedanjosti. So radikalen prelom z dramaturgijo znanega in priznanega. Tradicije ne zanikajo in je nočejo izničiti, do nje se obnašajo izrazito prijazno in s humorjem. Razstavljajo jo kot čisti nadrealistični predmet: kot žebelj, zabit v spodnjo stran likalnika — z besedami: ta roka bo kovala svet. Jovanovičevi NORCI so brez zahrbtnosti pisani na hrbet sedanjim igralcem, sedanjemu gledališču, sedanji publiki. Vztrajajo sredi dogodkov z isto mero informiranosti, kritičnega odmika in tenkočutnosti, kot družbenokritična dramatika Cankarja ali Kozaka, samo da si izbirajo drugačno in novo obliko sporočanja svojega angažmaja, ter podajajo ekstatično, prevratniško dogajanje v izrazito komedijski fakturi. Iz ideološkega realizma slovenske in evropske polpreteklosti je Jovanovič v NORCIH preko nadrealnosti našel pot v magični realizem, ki gledalca noče več poučevati, mu dajati shujševalnih ali kozmetičnih receptov, spreminjati in odreševati sveta, ker ve, da ga kot gledališče ne more — lahko pa ga zabava in osvobaja z vsemi sredstvi gledališke fantazije.

IGOR LAMPRET

pravi naslov
 za denarne zadeve

Ljubljanska banka

podružnica Celje

S

ZAVAROVALNICA

SAVA

Poslovna enota CELJE

Zavaruje ob najugodnejših pogojih vaše imetje in premoženje.

BOŽO ŠPRAJC
 ABSOLVENT AGRFTV

IVO BAN
 SLUŠATELJ AGRFTV

KAREL BRIŠNIK
 ABSOLVENT AGRFTV

Gledališki list SLG Celje. Sezona 1971-72, št. 2. Predstavniki upravnik Bojan Štih. Urednik Janez Zmavc. Grafična oprema lista in premierskega plakata Tomaž Kržišnik. Naklada 1000 izvodov. Cena 2 dinarja. Tisk CETIS grafično podjetje Celje.